

DÜNYA BESİN SORUNU : BAZI ÇÖZÜMLER

«Beslenme sorunu, besinsel yetersizliğin yarattığı hastalıklar, besinin ülkeler arasında ve bazı ülkelerin sınıf ve katmanları arasındaki dağılım eşitsizliği pek çok aydının kafa yorduğu, çözümler aradığı konulardır. Nitelikli beslenmenin sağlığa, bedensel ve zihinsel gelişmeye olan etkileri bilinmektedir. Fakat halen dünyamızda yeteri kadar kalori alamayan ve açlıktan ölen, gelişemeyen insanlar ve toplumlar vardır. Bunun yanında dünyada nüfus artış hızı giderek yükselmekte, buna karşın dünyanın doğal kaynakları bilinçsiz kullanım ve sömürü nedeniyle tüketilmektedir. Ülkelerin politik ve sosyo-ekonomik konularının beslenmeye etkileri, kaynakların geleceği ve kullanımını hakkında görüşleri değişiktir. Ayrıca beslenmeye ilişkin birçok olgu sosyalist sistemin ve kapitalist sistemin düşünürleri tarafından değişik şekillerde değerlendirilmekte ve yorumlanmaktadır.

Aşağıda okuyacağınız yazı beslenme ve ona ilişkin yandaş konularda değişik düzenlerde üretilen görüşleri ve değişik çözümleri içermektedir. Bu konularla ilgilenenlere yararlı olacağı umuduyla INTERNATIONAL AFFAIRS dergisinin 1979 2. sayısından özetlenerek çevrilmiştir (*).»

Çeviri : Dr. Dora KALKAN

«Bugün insanın karşılaştığı en dirimsel sorunlardan biri dünyanın artan besin gereksinimini karşılamaktır. Besinin yanında ham madde ve enerji kaynağı yaratma gereksinimi, güncel ve dünyamızın ciddi sorunlarından (1). Bugün dünya nüfusunun eriştiği beklenmedik boyutlara bakarak besin sorunu açıklanabilir. Dünya nüfusu yalnız 4 milyar olmakla kalmıyor, fakat dünya insanlık tarihinin en hızlı doğal büyümesine de tanık oluyor. 1850'de dünya nüfusu 1 milyar: 1930'da 2 milyar: 1960'ta 3 milyar olmuştur. 15 yıl içinde bir milyar daha artmış ve 1975'te 4 milyara ulaşmıştır. Ortalama yıllık artış hızı bugün % 1.9'a varmıştır (2). 1977 ortalarında 4.214.000.000 varan dünya nüfus artışının sürekliliği ve Bengladeş gibi 80 milyon nüfuslu ülkelerin nüfusuna varabilen yıllık artışlar besin gereksiniminde de dev büyümelere yol açmıştır (3). Bu gereksinimler, beslenmenin kalitesinin giderek düzeltilmesi ve özellikle birçok ülkede et ve balık tüketiminin hızlanması ile de artmaktadır. Dünya nüfusunun artma-

(*) The World Food Problem: Some Solutions, L. KNYAZHINSKAYA, International Affairs, sayı, 2, s. 65-73, 1979, AllUnion Znaniye Society, 14 Gorokhovskiy pereulok, Moscow, K-64.

sının devam etmesi (ki 2000 yılında nüfus 6 milyara ulaşacaktır) ile besin gereksinimleri de artacak ve dünyanın doğal kaynaklarını belirli bir şekilde zorlayacaktır.

Bugün 1 milyar kişinin kronik açlık ve malnütrisyon içinde oldukları düşünülürse dünyamız gelecek kuşakları yeteri kadar besleyebilecek midir? Açlığı ortadan kaldırmak ve insanlığı nitelikli ve yeterli besinle doyurmak sorunu giderek daha yakıcı bir hal alması pek çok ülkenin bilim adamını ve kamuoyunu düşündürmektedir.

Burjuva literatürü bugün **besin - nüfus** sorununa karamsar bir şekilde yaklaşır ve gelecekte dünyayı saracak açlıktan söz eder. Onlar 1960'larda «**nüfus bombası**», 1970'te «**nüfus dalgası**» ve «**nüfus seli**» diye adlandırdıkları nüfus artışının sonucunda kaçınılmaz olarak dünya doğal kaynaklarının kuruyacağını söylerler.

Batı basını «nüfus bombası ve besin azlığı: Dünyada dirimsel denge, savaşımı kaybediyor.», «Dünya Besin Krizi: Kronik yetersizlik nedeniyle temel ihtiyaçlarımız giderilemeyecek.» (4) «Gelecekte Açlık vs. şeklinde başlıklarıyla biliniyor.

Bazı burjuva bilimsel yayınları ise kaçınılmaz ve tüm dünyayı saracak açlıktan emin oldukları gibi, ne zaman geleceği konusunda da yargılar yürütebilirler. 1960'ta Batılı bilim adamları bu tür haberleri yaygınlaştırdı ve bütün dünyayı saracak olan felaketin tam tarihini de bildirdi (6). Var olan gelişme eğilimlerini geleceğe de aktararak, bu yazarlar insanlığın sona ereceği tarihi kesin olarak göstermeğe çalıştılar. Bu kara haberden sonra birçok Batılı bilim adamı «kader günü» peygamberine dönüştüler. Garrett Hardin, Ann ve Paul Ehrlich, George Borgstom, William ve Paul Paddock, Dennis Meadows ve Paul Heilbroner nüfus artması ve besin yetersizliği konusunda karamsar görüşleri olanlardı. Bir kısmı kader gününü daha bile önceye aldılar. ABD biyologu Paul Ehrlich'e göre, dünya nüfusu için yeterli besin kavgası kaybedilmiş bulunmaktadır ve 1990 yılında dünyada insan yaşamı olmayacaktır. Roma Klübü'nün (8) isteği üzerine hazırlanan global gelişme modellerinde ise tüm dünyayı saran bu felaketin (7), yani doğal kaynakların sınırları ile kullanımlarındaki artış arasındaki çelişki, ancak 21. yüzyıl ortalarında geleceği bildirilmiştir.

Nüfus üzerine bu tür psödo-bilimsel karamsar görüşler, 18. yüzyıl sonlarında yaşamış İngiliz din adamı ve ekonomi politikçisi Thomas Malthus tarafından «ebedi yasa» haline dönüştürülmüştür. **Malthus'a göre bu «yasa»nın temelinde «Hayvansı yaşamın, var olan besinlerden daha fazla artırma eğiliminde» yatmaktadır (9). Bugün Malthus görüşlerinin geliştirilmiş şekilleri, burjuva toplum bilimciliğinin temel yanlışlarını da taşımaktadır.** Birincisi, toplumsal gelişmede nüfus artışının karar verici ve etkileyici gücünü toplumsal olaylardan

bağımsız biolojik bir süreç olarak görür. İlk ortaya atıldığı yıllarda da olduğu gibi Malthus görüşü, burjuvazinin isteklerini doğrular niteliktedir. Bu görüş kitleler arasında yoksulluğun ve açlığın sınıf sorunu ile ilişkili olmadığı aldatmacasını yaratır ve toplumun dikkatini sınıf ve anti-empyralist savaşımdan nüfus artış hızını azaltma savaşımına çevirmeğe çalışır.

Yeni Malthus'çüler aile planlamasına, her türlü toplumsal hastalığa bir çare gibi bakarlar. Yeni Malthus'çüler kendi eskimiş teorilerini canlandırmağa çalışırken hızlı nüfus artışı ve gelişmekte olan ülkelerin bozulan besin dengelerine bu teori vasıtasıyla muğlak ve üstü örtülü bir yorum da getirirler. Özgürlüğünü yeni kazanmış bazı ülkelerde, fazla nüfusa bağladıkları yaygın açlık ve beslenme bozukluğunu tüm dünyayı saracak olan felâketin habercisi olarak da görürler. «Buhran belirtileri buhranın kendisi ortaya çıkmadan belirecektir. Bu belirtiler halen dünyanın pek çok yerinde görülmektedir.» ABD'li D. Meadows, J. Randers ve W. Behrens'in görüşleri bu doğrultudadır. ABD'li kardeşler William ve Paul Paddock da halen aynı görüşü paylaşıyorlar. «Besin yetersizliği belirtileri ülkeden ülkeye değişecektir» diyorlar, «fakat 1975 yılına kadar bazı sorunlu ülkelerde besin buhranı doğacaktır ve böylece sorun açığa çıkacaktır» (11). Kitaplarının (12) genişletilmiş 2. baskısında 1972-1974 yıllarında besin buhranını göz önüne alarak, Paddock kardeşler tüm dünyayı saracak felâketin, **açlık çağının** görüleceğinde ısrar etmektedirler.

Marksist aydınların Malthusianizm'in eleştirisinde ise ne «Demokratik Nihilizm» (nüfusbilimsel inkârcılık) ne de gelişmekte olan ülkelerin hızlanan nüfus artışlarıyla öngörülen sorunlar inkâr edilir.

Sömürgecilik zamanlarından beri süregelen geri kalmış tarım ekonomisine karşın nüfusun artışı, fakat üretim artışının ve iş olanaklarının kısıtlı kalması yaşam koşullarını, eğitim ve sağlık hizmetlerinin örgütlenmesini sınırlandırır.

Besin sorunu da nüfus faktörü tarafından ciddi bir şekilde etkilenir. Bu nedenle, ülkelerin bilimsel yöntemlerle, yüksek doğum hızını düşürecek aktif nüfus planlaması politikalarına gereksinimi olduğu inkâr edilemez. Fakat bu politikalar Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerindeki ilerici sosyo-ekonomik değişimlerin yerini almamalı, onlarla birlikte yürütülmelidir. **Burjuva aydınlarının pek çoğunun görüşlerinde bilimsel, teknolojik gelişmenin yaratıcı gücüne karşı inançsızlık vardı.** Onlar bilimsel teknolojik devrimin (BTD) çevreye olumsuz etkisi olduğunu düşünürler. Batı'da 1960'larda yaşanan teknolojik iyimserliğin yerini bugün ekolojik karamsarlık almıştır. Uluslararası Nüfus, Kaynaklar ve Çevre Sempozyumu'nda konuşan ABD'li biolog P. Ehrlich, gelişmiş tarımsal teknolojinin her ülkeye yaygınlaştırılması

görüşüne karşı çıkmıştır. ABD'li biologa göre hızlı bir nüfus artışı, tarım ürünlerinin artışı ile birlikte giderse sonuç ekolojik bir felâket olacaktır. Biösfer kirlenecek ve tüm kaynakları tükenecektir. Ehrlich bu sorunun çözümünü bilmsel olarak geliştirilmiş tarım politikalarında değil, fakat bilmsel teknolojik gelişmelerin sınırlandırılmasında ve doğum hızının yavaşlatılmasında görmektedir (13).

«Gelişmenin sınırları» adlı kitabın yazarları da aynı türde görüşleri öne sürmektedirler. BTD konusunda görüşleri şöyle özetlenebilir: «Bilimsel gelişme iyidir, fakat zararlı etkileri onu sağlıksız kılmaktadır.» Toprağın verimliliğinin azaldığını söyleyen karamsarlara karşı, Meadows ve Finalizm kavramını benimseyen bazı yazarlar ise ekilebilen toprakların veriminin artırılabilceği görüşündedirler. Fakat, verimliliğin artması için gerekli teknik yenilikler tarım ürünlerinin fiyatlarında inanılmaz bir artış getireceğini, bunun yanında kırsal kesimde çalışanlara ayrıcalık, toprağın terkedilmesi, zaten nüfusları fazla olan kentlere akım gibi olumsuz toplumsal yan etkileri olacağını ve «toplumsal düzensizlikle» sonuçlanacağını savunmaktadırlar. Böylece onlar yeni teknolojinin kitlelerin gereksinimi için yaygın ve etkin olarak kullanılmasını engelleyen toplumsal düzene karşı değil, yeni teknolojiye karşı çıkarlar. «Gelişmenin Sınırları» adlı kitabın yazarları da, yeni teknolojinin katsayılarla artışı hızlandıracağı ve dünyayı felâkete sürükleyeceği görüşündedirler (14). BTD sonucunda dünyada yaygın açlık. İşte Finalizm kavramının çelişkili öngörüsü böyledir.

Burjuva aydınlarının bu karamsar yaklaşımlarına karşın Marksist-Leninist bilim adamlarının gerçekçi, bilimsel olarak tutarlı ve iyimser görüşleri vardır. Fakat Marksist-Leninist bilim de besin sorununu çözümlenmekte güçlük ve karmaşıklığı hiçbir şekilde inkâr etmez. Besin üretiminin karmaşık sürecinde pek çok faktör rol oynar: Üretim için parasal kaynaklar, emek gücü, doğal toprak ve deniz kaynakları, bilimsel ve teknolojik gelişme. Ve tüm bunlar toplumsal düzen ve ekonomik gelişme düzeyine bağlıdır. Sanayi üretimiyle karşılaştırıldığında besin üretimi doğaya bağlıdır. (Toprağın özelliği, Okyanus'un biolojik kaynakları, iklim koşulları vs.)

Besin sorunu tümel ve tarihsel yönleriyle incelendiğinde bundan iki ilişkiler dizisinin geliştiği görülür. Birinci dizide insan topluluğu ile besinin doğal kaynağı olan çevre arasındaki ilişki «insan-doğa» sistemi): İkinci ilişki dizisi toplumdaki insanlar arasındaki ilişkilere ki burada besinin üretilme süreci ve toplumdaki dağılışı yer alır. («insan-insan» sistemi) (15). Doğa ve toplum arasındaki ilişki sürecinde, besin sorunu ulusal kaynakların kullanımından öte daha genel bir sorun olarak ele alınmalıdır. Tüm nüfusu gerekli besinle donatma sorununda temel maddi, doğal ve tarihsel aktörler arasında: Besin üre-

timinde kullanılan toprak ve deniz kaynaklarının ekonomik dönüşümle ilişkisi: Belirli bir bilimsel ve teknolojik düzeyde kullanılabilecek kaynakların görece sınırlılığı: Çevrenin ve özellikle besin üretimini etkileyen iklim koşullarının değişimi: Besin üretiminin enerji gibi diğer kaynaklara karşı gelişen bağımlılığı.

Fakat günümüzde besin sorununu anlamak için toplumsal ilişkileri içeren insan-insan sistemi daha az önemli değildir. Dünyamızda besin sorunu gibi global sorunları değişik toplumsal düzenlerde, değişik şekilde kendini göstermekte ve değişik şekilde ele alınmaktadır. Besin sorununu incelerken, bilimsel kuramsallık düzeyinde olsa bile, sorunun dünya çapındaki global yönü ile bir ülke veya ülkeler grubunun spesifik sosyo-ekonomik koşullarından kaynaklanan yönü ayrılmalı ve ayrıca bir ülke içindeki besin durumunun nüfusunun değişik katmanlarına ilişkin farklılıkları da birbirinden ayırt edilmelidir.

Besin sorunu sosyal, teknik, ekonomik, demokratik, kültürel ve doğal pek çok karmaşık ve boyutlu koşullardan oluşuyorsa da, Marksist-Leninist bilim dünya nüfusunun besin gereksinimi sorunu çözümlenebilir olarak kabul etmektedir. Bu iyimser yaklaşım, son 60 yılda insan yaşamını her konuda giderek daha fazla etkileyen yeni faktörlere dayanmaktadır. Bunların arasında en önemlileri: Sosyalizm gerçeğinin ortaya çıkması ve gelişmesi, BTĐ, uluslararası gerginliğin azalması ve sürekli barışın yerleşmesi ve sağlanması için yapılan çalışmalarlardır.

Dünya besin sorununun temel çözümlenmesinde sosyalizmin ortaya çıkışı ve gelişmesi kadar tarihsel olarak önemli olan bu faktörün üstünde ne kadar durulsa azdır. Sovyetler Birliği ve diğer ülkelerde sosyalizmin zaferinden sonradır ki, sömürülen kitlelerin asırlarca acı çektirmiş olan yoksulluk ve açlık son bulmuştur. Böylece, bu toplumsal olgunların, toplumun antagonist sınıflara bölünmesiyle yakından ilişkili olduğu kanıtlanmıştır.

Sosyalizm toplumsal eşitsizliğin en belirgin göstergesi olan yoksulluk ve açlığı ortadan kaldırmakla kalmamış, kitlelerin sürekli gelişmesi için gerekli ön koşulları hazırlarken, genel iyilik hali kavramı içinde olan besin gereksinimini de karşılamıştır.

Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerin deneyimlerinden besin sorununu Marksist-Leninist çözümünün işsizliği ortadan kaldıran ve dengeli gelişmeyi sağlayan sosyalist değişim ile mümkün olacağı anlaşılmıştır. Sovyetler Birliği örneği, çalışanların besin sorununun köklü çözümünün tarihsel olarak kısa bir zamanda mümkün olacağını kanıtlamıştır. Ekim sosyalist devriminden önce, Sovyetler Birliği'nde besin tüketimi, bugün sömürge durumunda olan ülkeler kadar düşüktü. Fakat temel sosyo-ekonomik değişimler, işsizlik ve

açlığı kısa bir zamanda yendi. II. Dünya Savaşı'nın başladığı yıllarda tarım ürünleri, devrim öncesine oranla % 50 artmıştı ve besin yetersizliği artık ülkeyi tehdit emiyordu. Fakat savaş bu kazanımları yok etti. Sovyetler Birliği tarihinde 20 yıl savaş koşullarında geçtiği halde 1976 yılına kadar tarım ürünleri 4.4 misli artmıştır ve bu da ülkenin besin durumunu düzeltmiştir (16).

Bugün Sovyetler Birliği'nde insan başına düşen kalori miktarı dünyada en yüksek olanlardan biridir. Nüfusun beslenme şekli de gelişmektedir. 1965'ten 1977'ye et gibi besinlerin insan başına tüketimi nüfusun 28 milyon artmış olmasına rağmen 16 kg'dan 57 kg (17)'a yükselmiştir. Süt, yumurta, meyva, sebze, tüketimi de artmıştır. Aynı zamanda ekmek ve patates tüketiminin azalması, beslenme koşullarının düzeldiğinin bir kanıtıdır.

Artan nüfusa yeterli besini sunmanın güçlükleri hem kapitalist, hem sosyalist ülkelerde görülmektedir. Fakat kapitalizmin var olduğu ülkelerde güçlükler felâket boyutuna ulaşmıştır. Dünyanın kapitalizmle yönetilen bölümlerinde milyonlarca insan açlıktan ve beslenme yetersizliğinin yarattığı hastalıklardan ölmektedir.

1. Dünya Savaşı'ndan hemen önce Lenin şöyle yazmıştır: «Her yönde, insanlık çözümleyebileceği sorunlarla karşılaşmaktadır, fakat her seferinde kapitalizm engel olmaktadır. Kapitalizm çok büyük zenginlikleri toplamıştır ve insanlığı bu zenginliklerinin kölesi yapmıştır...» O yıllardan beri zenginlik ve yoksulluk, bolluk ve açlık arasındaki kutuplaşma azalmamış fakat artmıştır. Açlıktan ölmekte olan insan sayısı her gün biraz daha artmaktadır.

BM'nin Besin ve Tarım Örgütü'nün sonuçlarına göre verimli olan 1970 yıllarında bile kapitalist dünyada 462 milyon insan ciddi ve kronik açlık halinde idi.

Marksist-Leninist bilim, kitlesel açlığı modern kapitalizmin derin çelişkilerinden biri olarak görüyor. Bu çelişki bir yandan BTD'in yarattığı geniş olanakların doğal kaynakların besin üretimini artırmak için kullanılması ile, diğer yandan bu olanakların geniş halk kitleleri için kullanılmasında devlet-tekelleşiminin isteksizliği arasındadır. Sonuç olarak, insan başına düşen kalori miktarının yüksek olduğu gelişmiş kapitalist ülkelerde bile tüm nüfusun % 4'ünü oluşturan 28 milyon insan açlıktan ölüme mahkûmdur. Batı propagandasının genel zenginlik modeli olarak tanıtılan ABD'de bile, ABD Ticaret Bakanlığı kendi ülkesinde 30 milyon insanın yeteri kadar besini satın alamadığını bildirmektedir (20).

İşsizlik düşük gelirler, enflasyon, yükselen fiyatlar gibi etkenler nüfusun yoksul kesiminin ortalama düzeyde besin almasını engellemektedir. Asya, Afrika ve Latin Amerika'da kapitalizmin «Sınır böl-

ge»lerinde bulunan ülkelerin besinsel açıdan yetersiz durumu yaygın ekonomik kültürel geriliğin yanında geçmiş sömürgecilikten miras kalan ve halen sürmekte olan ekonomik bağımlılığın ve yeni-sömürgeciliğin sömürsünün sonucudur.

Kapitalizmin sınır bölgesinde bulunan, kapitalizmin henüz yeni görülmekte olduğu ve pre-kapitalist koşullardaki ülke veya ulusal ekonomilerde yoksulluğun büyümesi yalnız toplumsal değil fakat açıktan ölmeğe kadar varabilen en korkunç fiziksel sonuçlar kitlesel boyutlara ulaşır (21).

Burjuva ideologlarının bizi inandırmak istedikleri ve Malthus'un «Nüfus teorisinde» söylendiği gibi gelişmekte olan ülkelerde kitlesel açlık ve yoksulluk, uygunsuz doğa ve iklim koşulları sonucu değildir. Bunlar, var olan yeni-sömürgeci sistemin ve emperyalizme bağımlılığın sonucudur. Genç ülkelerin hızla gelişmelerinde ve bağımsızlıklarının kazanmalarında yoksulluğu ve açlığı ortadan kaldırma savaşımı genel stratejinin dirimsel bir parçasıdır. Besin sorununa köklü çözüm gereksinimi bu ülkelerin sosyalist gelişme modellerini seçmelerinde önemli etken olmaktadır. BTD, dünya üretim güçlerinde, önceden tahmin edilemeyen bir hızlanma ve yaşam standartlarında hızlı yükselme yaratmıştır.

BTD'in kazanımlarının tarımda kullanılmasıyla kırsal bölgede yaşayanların daha küçük bir oranının, nüfusun büyük çoğunluğunun beslenmesi ve böylece bu çoğunluğun başka üretim alanlarında kullanılmasını sağlamıştır. BTD yalnız geleneksel besin üretiminde büyük artış değil, özellikle yeni protein kaynaklarının yaratılması ve dünya besin potansiyelinin birkaç kez artırılmasını getirmiştir.

Dünya besin potansiyeli tartışılırken, sorunun 2 yönü ortaya çıkarılmıştır. Burada kastedilen tüm dünya nüfusuna yeterli kalori yanında nitelik açısından da besleyici değeri yüksek besin maddeleri sağlamaktır. Ayrıca dünya besin sorununun toplumsal yanı ele alınmalıdır, çünkü teknolojik ve ekonomik açıdan bütün dünyaya yeteri kadar kalorili besin sağlamak gereklidir. FAO istatistiklerine göre 1970 ortalarında dünyada, bütün dünya nüfusunun yeterli bir şekilde besleyecek besin vardı. Yalnız tahıllar bile günde insan başına 3000 kilo kalori ve 65 g protein sağlayabilmektedir (22). Bu sayı sebze, kökler, meyvalar ve et göz önüne alınmadan çıkarılmıştır.

Böylece, dünyada ortalama besin üretimi göz önünde tutulursa, ülkeler arasındaki besin dağılımındaki ve kapitalist ülkelerdeki sosyal sınıflar arasındaki kutuplaşma ortadan kaldırıldığında beslenme yetersizliği ve açlığı hemen bugün ortadan kaldırılabilir.

Dünya besin sorununun ikinci yönü ise, dünyanın hızla artan nüfusunu bugünkünden daha iyi besin sağlamak için yalnız köklü, po-

litik, ekonomik ve toplumsal değişimler getirmek değil, tarımsal üretimi artırmak için en son bilim ve teknikten yararlanmak ve ekolojik dengenin korunması için de ulusal akynakları rasyonel bir şekilde kullanmaktır.

Dünya besin potansiyelinin birçok varsayımlarla hesaplanmasında, dünyanın kapasitesinin bilimsel ve tenolojik gelişmelerle artırılmasıyla bugünkünden daha yoğun bir nüfusa bile dengeli bir beslenme getirebileceği bilinmektedir.

FAO uzmanlarına göre, var olan doğal kaynaklar ve gelişmiş tarımsal teknoloji ile bugün ekilmekte olan toprakları iki misline çıkarmak mümkündür. Bugün yalnız gelişmiş tarımda kullanılan teknolojinin yaygınlaşması ile, bu topraklar 76 milyar insana günde 2500 kilo kalori ve 38-48 milyar insana da günde 4000-5000 kilo kalorilik dengeli bir beslenme sağlayabilir. Bütün bu sayılanlar da, besin üretiminde BTB'in katkılarını, bugün tarım yapılamaz diye bilinen toprakların kullanımını, üretimin bugünkünden fazlalaşması, deniz kaynaklarının yaygın kullanımı, kimyasal yollarla besin üretilmesi vs. (23) gibi olasılıkları göz önüne alınmadan hesaplanmıştır.

Fakat görüşümüze göre, dünya besin potansiyeline daha gerçekçi yaklaşımlarla da şüphesiz gelecek kuşakların beslenme sorununu çözümlmek olasıdır. Bu görüş 21. yüzyılın ortalarında dünya nüfusunu 10-15 milyar düzeyinde stabilize etme hipotezini paylaşan birçok aydının varsayımlarıyla da doğrulanmaktadır (24). Fakat bilinmelidir ki, Washington'daki World Watch Enstitüsü Başkanı Lester Brown gibi birçok burjuva aydınları, bu düzeyde nüfusu stabilize etmeyi engelleyecek çevresel felâketlerden de söz etmektedirler. Brown'a göre BM hesaplamaları dünya nüfusunun bugünkü 4 milyardan, denge kazanmaksızın 10-16 milyara yükseleceğini göstermektedir. İstatistiksel açıdan bu hesaplamalar gayet sağlamdır, fakat ekolojik stresler, teknoloji ve toplumsal yapı platformunda ele alınırlarsa bunların geçerli olmadığı anlaşılır. Dünyanın başlıca, biolojik sistemleri olan orman, denizler, yeşillik, ekilebilen topraklar üzerinde World Watch Enstitüsü'nün yaptığı araştırmalar göstermektedir ki, sözü edilen sistemler dönüm noktasına gelmişlerdir (25).

Dünyanın ekolojik sorunları üzerine uyarılar yersiz değildir. Hem gelişmiş, hem gelişmekte olan kapitalist ülkelerde ekolojik dengede bozukluk gözlenebilir. Özellikle bir milyondan fazla nüfusu olan kentlerde ve eskiden verimli olan, fakat şimdi verimi düşmüş topraklarda bu olgu görülmektedir.

Fakat burada başlıca tehlike nüfus artışı değil, özel mülkiyete dayalı üretimin getirdiği sömürüdür. Hızlı nüfus artışı ancak sosyalist sosyo-ekonomik ilişkilerle mümkün olan, bilimsel temellere dayalı

ekonomik planlama ve doğal kaynakların dikkatle kullanımı gereksinimini vurgulamaktadır.

Yumuşama ve dünya ilerici güçlerinin sürekli barışı kurma, silahlanma yarışını durdurma, tam silahsızlanma, kaynakları yaratıcı bir şekilde kullanma, açlığı yok etme, dünyanın besin ve diğer temel sorunlarını çözme yolunda atılmış adımlardır. «Sürekli barışın sağlanması, yumuşamanın gelişmesi ve yaygınlaşması bu problemlerin çözümünde kaçınılmazdır (26).

BM istatistiklerine göre son birkaç yılda dünya askerî harcamaları bugünü fiyatlarla yılda 350 milyar dolardır ve bugün 400 milyara erişmektedir. Diğer bir dille, ordular bir yılda, yoksul ülkelerin ulusal üretimlerinin 2/3'üne eşit parayı kullanmaktadır (27). Silahlanma yarışı, gelişmekte olan ülkeler dahil, pek çok ülkeyi içine almaktadır. Kişi başına millî gelirleri yılda 200 dolardan az olan yoksul ülkeler bile tarıma yaptıkları yatırımın katlarca farkını askersel amaçlar için askersel harcamalar için birkaç misli para harcanmaktadır.

Ulusların güveninin sağlanması ve silahlanma yarışının durdurulması ile genç ülkelerin ekonomik düzeylerinin yükseltilmesine yardımcı olunabilir. Bu ülkelerin besin üretiminin artırılması ve ulusal gelişme programlarının desteklenmesi için bu ülkelere malî yardım yapılması gereklidir. 1974'te Roma'da gerçekleştirilen Dünya Besin Konferansı'nda, tarımsal gelişme için yapılan yardımlarına 1980 sonlarına adar yılda 5-6 milyon dolar kadar artırılması planlanmıştır. Gelişmekte olan ülkelerin tarımlarına yardım planı, 3 milyar dolarlık bir eksiklik nedeniyle tam olarak yerine getirilememiştir. Bu parasal açık, gelişmiş ülkelerin askerî bütçelerinin % 1'i ile kolaylıkla kapatılabildi.

Silahlanma yarışının sonlandırılması; Asya, Afrika ve Güney Amerika ülkelerinin ekonomik geri kalmışlıklarının ve açlık ve yoksulluk gibi yıkıcı sosyo-ekonomik sorunlarının düzeltilmesinde etkili olarak en önemli faktördür. Dünya Besin Konseyi'nin Haziran 1978'de yapılan Meksika Deklarasyonuna göre, gelişmekte olan ülkelerin besin sorunlarının çözümü silahlanma yarışının durdurulması ve barış ve güvenliğinin sağlanmasına direkt olarak bağlıdır.

«Silahlanma yarışına karşı savaşım, tüm dünya halklarının yaşam standartlarını yükseltme savaşımının önemli bir parçasıdır. Tarih göstermiştir ki daha fazla silah, daha az besin demektir. Bu en zengin ülkeler için de doğrudur. Silahsızlanma sonucu birikecek büyük paralar üretken olarak kullanılabilir ve dünya besin durumunun köklü olarak düzeltilmesinde en büyük parasal yatırım kaynaklarından birini oluşturabilir.»

KAYNAKLAR

- 1 — Konuşma, L. Brejnev, Kasım, 1977.
- 2 — World population Aspects as Assessor in 1973, UN. New York, 1977 p. 14.
- 3 — Population and Vital Statistics Report, Vol. XXIX, No. 4, UN, New York 1977, pl.
- 4 — New York Times, Aug. 14 and Nov. 5, 1974.
- 5 — Guardian, October 17, 1974.
- 6 — H. Foerster, P. Mora, L. A miot, Doomsday: Friday, 13 November A. D. 2026, Science. N. 3436, 1960.
- 7 — J.J. Forrester, World Dynamics, Cambridge (Mass.), 1971, Meadows, The Limits To Growth, New York. 1972.
- 8 — Roma Klübü bilim adamları, iş adamlarından oluşan ve güncel uluslararası raporlar hazırlayan gayri-resmî bir örgüttür.
- 9 — Thomas Malthus, Essays on the Principles of Population, London, 1813, p. 86.
- 10 — D. Meadows, Op. cit P, 61.
- 11 — W. and P. Paddock, Famine-1975, Boston-Toronto 1967, p. 205.
- 12 — Bak W. P. Paddock, Time of Famines, Boston-Toronto, 1976.
- 13 — Bak BM Doc. E/Con. ./:Sym. 111/6.
- 14 — Bak D. Meadows Op. Cit p. 94.
- 15 — Bak V. Zagladin and I. Frolov, Today's Global Problems and Tha Commun World Marxist Review, March. 1978.
- 16 — Bak. Büyük Ekim Sosyalist Devriminin Resolüsyonları 1977.
- 17 — Provda, 4 Temmuz, 1978.
- 18 — V.I. Lenin, Collected Works, Vol. 19 p. 389.
- 19 — Bak BM Doc. E/Conf. 65/3.
- 20 — Bak ABD Ticaret Bakanlığı. ABD halkının parasal geliri ve yoksulluk düzeyi, Washington, 1976.
- 21 — V.I. Lenin, Collected Works Vol 4. p. 234.
- 22 — Bak. Dünya Besin Konseyi, Dünyada Besin Durumu ve Görüşler, WFC/1978/3.
- 23 — Bak. bm Doc. E/Conf. /60/5.
- 24 — Concise Report on the World Population Situaiton in 1970-1975 and its long Range implications. UN, New York, 1974 p. 68.
- 25 — L. Brown, World Population Trends: Signs of Hope, Signs of Stress Washington, 1976, pp. 25-26.
- 26 — L.L. Brojnev, Following Lenin's Course, Speeches and Articles. Vol. 5. Moscow, Politizdat Publishers, 1976, p 218.
- 27 — Bak. UN Doc. A/32/88.
- 28 — İbid.
- 29 — Bak. UN Doc. A/32/88. Add 1.
- 30 — R. Sivard, World Military and Social Expenditures. 1976, Leesburg, 1976, p. 16.